

atiyeno.ir

یادداشت

اوتیستیک‌ها در کار می‌درخشند

ویدا اسمیع

روانشناس تربیتی و پژوهشگر حوزه اوتیسم

اوتیست کودک نمی‌ماند، آری هیچ‌گاه کودک نمی‌ماند و با بزرگ شدن، باید با چالش‌های بسیار سختی دست به‌گریبان شود. یکی از مهم‌ترین چالش‌ها اشتغال است که متأسفانه جامعه هیچ‌گونه تمهیداتی در این خصوص در نظر نگرفته و این افراد پس از اتمام تحصیلات خود فارغ‌التحصیلی باید خانه‌نشین شوند؛ چراکه جامعه پذیراِشان نیست و بسیار مورد کم‌لطفی و بی‌مهری جامعه قرار می‌گیرند. داشتن شغل و امرامعاش یکی از نیازهای اصلی بشر است. این یکی از فاکتورهای عزت‌نفس محسوب می‌شود که در این راستا تدبیری برای این عزیزان اندیشیده نشده است.

درست است که از لحاظ ساختار رفتارهای انطباقی، این عزیزان دارای نیاز ویژه‌نسبت به افراد عادی هستند. همچنین جامعه هدف مورد نظر در حوزه‌های وظیفه‌شناسی و مسئولیت‌پذیری، توافق‌گرایی، تجربه‌گرایی، عملکرد مستقل، فعالیت‌های اقتصادی، رفتار اجتماعی، هم‌نوایی کردن و قابل اعتماد بودن عملکرد پایین‌تری دارند اما فرد دارای اختلال اوتیسم نیز همانند هر فرد عادی منحصر به‌فرد است و بنا بر میزان اختلال و اینکه در کجای طیف قرار دارد میزان توانمندی‌های او متفاوت است. چه بسا بسیاری از این عزیزان با قدرت تفکر تصویری بسیار بالا، از تجسم فضایی عالی بهره‌مند هستند و می‌توان از پتانسیل این عزیزان استفاده کرد.

گران‌دین، استاد دانشگاه ایالتی کلرادو، صاحب تألیفات فراوان در زمینه اوتیسم است. این استاد دانشگاه که خود دارای اختلال اوتیسم با عملکرد بالا است، گام بزرگی در راستای شناساندن این گروه از افراد و بیان نیازمندی‌های آنان برداشته است. تأکید فراوان او بر این مسئله است که به دلیل اینکه حافظه کوتاه‌مدت در افراد اوتیستیک به نسبت حافظه بلندمدت ضعیف عمل می‌کند نباید در مشاغلی که نیاز به حافظه کوتاه‌مدت در آن‌ها زیاد است از افراد دارای این اختلال استفاده کرد. او می‌گوید از این افراد بیشتر باید در مشاغلی که کمتر با ارباب رجوع و افراد دیگر در ارتباط باشند استفاده کرد اما می‌توان از پتانسیل قدرت تفکرات تصویری این عزیزان در خدمات کامپیوتری، امور کتابداری، ویراستاری و تایپ، کار با رایانه، کاشی کاری، صنایع دستی، بسته‌بندی کردن حبوبات، مراقبت از حیوانات، کار در رستوران‌ها و در قسمتی که با مشتریان ارتباط کمتری داشته باشد استفاده کرد. کار در نانوازی، و قنادی، پرورش ماهی و باغبانی و کشاورزی، نقاشی، چرم‌دوزی و مونتاژ زیورآلات نیز از جمله مشاغلی هستند که این عزیزان می‌توانند در آن‌ها اشتغال یابند.

بنابراین بزرگسالان طیف اوتیسم زمانی که تحصیلات خود را به پایان می‌رسانند با مشکلات و دغدغه اشتغال مواجه می‌شوند، فقدان آموزش‌های شغلی ویژه این افراد، فقدان حمایت پذیرش اجتماعی، نبود محیط کار سازگار و نظارت شده و برنامه مدون و برنامه‌ریزی مناسب در زمینه اشتغال از مشکلات و مضلات جوانان دارای اختلال طیف اوتیسم و خانواده‌های آنان است. شرکت بزرگ آلمانی SAP در یک نرم‌افزار، فوائد کارکنان اوتیسم را برای کسب و کارها معرفی کرده است. توجه به جزئیات، قابلیت نشان دادن نقاط ضعف و پیروی دقیق از دستورالعمل‌ها موارد رایج در تمام افراد دارای اختلال اوتیسم است که دارایی‌های بسیار کمیاب و با ارزش به‌شمار می‌آیند.

همچنان که کمپانی‌های بی‌شماری مخصوصاً فعالان در بخش فناوری در کشورهای توسعه‌یافته، با توجه به شناخت مزایای افراد مبتلا به اوتیسم، آن‌ها را به استخدام شرکت‌های خود در می‌آورند و محیط کاری متناسب با روحیات افراد اوتیسم را فراهم می‌کنند، اگر کارفرماها یا رؤسای کارخانه‌ها و سازمان‌های ما اعطاف در ساعات کاری، تکنیک همدلی نیابتی (یعنی از دیدگاه فرد به مسائل و امور نگاه کردن) و درک درستی از شرایط این افراد داشته باشند می‌توانند به موازات ارتقای راندمان کاری این گروه خاص از نیروی انسانی خود، سطح کارگاه و سازمان متبوع خویش را بهبود بخشند. بنابراین اگر یک فرد اوتیسم با عملکرد بالا و نه با طیف معلولیت شدید در فضا و جایگاه مناسب شغلی و کاری قرار گیرد می‌تواند در توسعه و تحول آفرینی کارگاه و یا سازمان مؤثر باشد.

عادی به نظر می‌رسد و به همین دلیل کسی چندان به مشکل او پی نمی‌برد. تمام عمر، سرمایه مالی زندگی خود را به پای اوریختیم. تحصیل خود را به پایان رسانده و در ادامه برای اشتغال او نیز با مدنظر داشتن سلامت اخلاقی و محیطی محل کار، پیگیری و تلاش‌های زیادی انجام دادیم.»

او ادامه داد: «مهدی نزدیک دو سال در رستورانی مشغول به کار شد و در نهایت صاحب کارش حقوق چندماهه او را پرداخت نکرد. همچنین با وجود چندین ماه کار کردن مهدی در یک عطاری، متأسفانه در نهایت به او دستمزدی پرداخت نشد.»

حضور ناظر معتمد در محل اشتغال

مریم کیان ارثی، یکی دیگر از اعضای انجمن دیرآموزان سه‌ا تهران گفت: «افراد اوتیستیک، سندروم داون یا کم‌توان ذهنی هر جایی که مشغول به کار شوند حتماً باید در محیط کار آن‌ها یک نفر که مورد اعتماد خانواده‌هاست حضور داشته باشد تا بتواند رابطه خوبی بین این کودکان با دیگر کارکنان محیط کاری برقرار کند،» مقام او افزود: «این کودکان به دلیل سادگی و عاطفی بودن در معرض سوءاستفاده دیگران قرار دارند. بنابراین وجود ناظر متعهد و مورد تأیید در محیط‌های کاری بسیار احساس می‌شود.»

خانم ویلانی یکی دیگر از از اعضای این انجمن در بیان چالش‌های پیش‌روی اشتغال افراد کم‌توان ذهنی گفت: «کمتر کارفرمایی حاضر است این کودکان دارای ضعف نسبت به افراد عادی را استخدام کند. هیچ راهکار قانونی برای این موضوع پیش‌بینی نشده است تا کارفرماهای خصوصی یا حتی سازمان‌های دولتی مجبور شوند بخشی از نیروی انسانی خود را از بین این افراد برگزینند و هیچ نظارتی نیز در قانون در این خصوص پیش‌بینی نشده است.»

ضرورت الگوسازی از اوتیستیک موفق

زهره مافی، کارشناس ارشد علوم تربیتی گفت: «پسرم دارای اختلال اوتیسم است و خوشبختانه ام‌روز او دانشجوی رشته گرافیک دانشگاه فرشتگان است.»

مافی با اشاره به لزوم فرهنگ‌سازی در خصوص جذب و استخدام کودکان اوتیسم افزود: «صاوسیما می‌تواند در زمینه مصاحبه با افراد موفق دارای اختلال اوتیسم برای الگوسازی بسیار مؤثر باشد.»

او یادآور شد: «لازم است در زمینه استعدادسنجی، هدایت و حمایت سازمانی این افراد اقداماتی در دستور کار قرار گیرد. مثلاً می‌توان با اعلام فراخوانی، از افراد اوتیسم دارای مهارت‌های مختلف از جمله ورزشی، هنری و... دعوت به عمل آورد و بانک اطلاعات جامعی از کارجویان دارای این اختلال ایجاد کرد تا در زمان مقتضی از بین آن‌ها مناسب‌ترین برای هر شغل توسط کارفرمایان بخش خصوصی انتخاب شود.»

«به نیت اطلاع‌رسانی اشتغال‌زایی برای ۱۷ کودک دیرآموز، شخصاً به سازمان بهزیستی مراجعه کردم. پس از آن، مقام مسئولی از شمیرانات ضمن بازدید از محل فعالیت فرزندان ما، نسبت به تردد مستقل آن‌ها از شمیرانات به مولوی و فعالیت دسته‌جمعی ابراز ناپاوری و البته خوشحالی کرد. او نداشتن آرم سبب سبز سلامت را مانع جدی فروش حبوبات خواند و افزود: «در مرحله فروش اعلام کردند که به دلیل نداشتن این آرم امکان فروش وجود ندارد. در نهایت ناگزیر شدیم تمام بسته‌بندی‌ها را باز کنیم و حبوبات فله را به یک خریدار با قیمت بسیار پایین بفروشیم.»

گرچی همه‌گیری کرونا را آغازی برای بازگشت فرزندان به خانه دانست و گفت: «پاندمی باعث شد که فرزندان ما از پنج سال پیش تا کنون بیکار و خانه‌نشین شوند.»

او با بیان اینکه دیرآموزان با تکرار چندباره موضوعی را

درک کرده و می‌آموزند، افزود: «دیرآموزان بسیار سالمند

و حتی دروغ گفتن را بلد نیستند. از نظر وجدانی و

مسئولیت‌پذیری فوق‌العاده خوب و مثبت هستند و به

نحواحسن کار محوله را به انجام می‌رسانند.»

اشتغال: مطالبه قانونی معلولان

عضو انجمن دیرآموزان سه‌با بیان کرد: «انگیزه تلاش ما برای اشتغال پسرم مهدی، با رفتار ترحم‌آمیز برخی کارفرمایان و صاحبان کار بسیار متفاوت است. در قانون ذکر شده معلول ذهنی که حائز شرایط استخدام باشد و بتواند از عهده انجام کار محوله برآید باید به کار گرفته شود. در مجموع، اشتغال را به‌عنوان حق قانونی معلولان که در قانون حمایت از افراد دارای معلولیت نیز به آن اشاره شده مطالبه داریم.»

گرچی دربراره مرور تلاش‌های مستقل خود برای اشتغال‌زایی فرزندش گفت: «مهدی به لحاظ فیزیکی

مری کودکان استثنایی در گفت‌وگو با آتیه نو:

برنامه‌ریزی اشتغال اوتیستیک باید از کودکی کلید بخورد

که خانواده‌ها از کودکی فرزندان خود را با افراد آگاه به روان کودک و فعال در این حوزه آشنا کنند تا مهارت‌های مفیدی را در زمینه‌های مختلف به آن‌ها آموزش دهند.»

ورزش منظم از ضروریات زندگی معلولان

این دبیر کودکان استثنایی تأکید کرد: «گنجاندن فعالیت ورزشی منظم در برنامه زندگی کودکان یکی از مواردی است که در بزرگسالی به حفظ سلامت جسم و روان آن‌ها کمک چشمگیری می‌کند، از سوی دیگر تا حدودی بستر حضور در محیط بیرون و فضای کار را هموار می‌سازد.»

سلیمانی یادآور شد: «کیفیت ذهن فرد اوتیستیک به‌گونه‌ای است که می‌تواند در موقعیتی شلوغ مانند پرواز هم‌زمان هواپیما و هلی کوپتر و رژه چند هزار نفری حضور داشته باشد اما در عین حال، ذهن خود را از تمام سر و صداها و دغدغه‌های بیرونی

آتیه‌نو به مناسبت روز جهانی معلولان بررسی کرد

راهکارهای اشتغال افراد کم‌توان ذهنی چیست؟

مهمین داوری

روزنامه نگار

گزارش

اشتغال افراد دارای معلولیت علاوه بر اینکه در بهبود کیفیت زندگی و افزایش استقلال آن‌ها مؤثر است، به توسعه اقتصادی و اجتماعی جامعه نیز کمک می‌کند. در این میان، طیف‌هایی از افراد دارای اختلال اوتیسم، کم‌توان ذهنی و سندروم داون از گروه‌هایی هستند که با توجه به شرایط خاص خود، حضورشان در اجتماع و ایجاد اشتغال برایشان دست کم به همان میزان دیگر گروه‌های دارای معلولیت مهم و ضروری به نظر می‌رسد. «آتیه‌نو» به مناسبت روز جهانی معلولان در گفت‌وگوهایی با شماری از خانواده‌های دارای فرزند کم‌توان ذهنی و اوتیسم مسائل و چالش‌های پیش‌روی اشتغال آن‌ها را مورد بررسی قرار داده است.

زهره گرچی، عضو انجمن دیرآموزان سه‌ا تهران، با تأکید بر اینکه اشتغال برای برخی از افراد کم‌توان ذهنی بسیار حائز اهمیت است، گفت: «اعضای این انجمن از سال‌این دور برای ایجاد اشتغال فرزندان خود بسیار چاره‌جویی و ایده‌هایی را در این زمینه عملیاتی کردند. اگرچه متأسفانه در نهایت اغلب فرزندان پس از تجربه کوتاه اشتغال، دوباره به خانه برگشته و امروز همچنان بیکار هستند.»

او افزود: «فرزندان ما از مرحله مدرسه، تربیت و آموزش‌های کلینیکی شامل کاردرمانی، گفتاردرمانی و حتی اصلاح حرکات فیزیکی، رفع مشکلات بینایی، شنوایی و... عبور کردند و امروز تا حدودی به استقلال در زندگی و امور شخصی خود رسیده‌اند.»

گرچی ادامه داد: «خانواده‌ها تردد در داخل شهر با مترو، اتوبوس، تاکسی و تعامل با مردم و اینکه در چه مواقعی و با چه مشکلاتی ممکن است روبه‌رو شوند و نوع مواجهه آن‌ها چه باید باشد را به فرزندان خود آموزش داده‌اند. حتی شیوه استفاده از تلفن همراه در اجتماع که برای تمام افراد جامعه امری بسیار عادی است را نیز به آن‌ها آموختیم.»

عضو انجمن دیرآموزان سه‌ا اضافه کرد: «امروز تحصیل این عزیزان به پایان رسیده و نباید خانه‌نشین بمانند و اوقات آن‌ها به بطالت بگذرد. به همین دلیل، بسیار پیگیر شدیم که در چه زمینه‌ای می‌توان برای ورود به کار و اشتغال آماده‌شان کرد اما متأسفانه تا کنون پیگیری‌ها به نتیجه دلخواه ختم نشده است.»

تلاش خانواده در راستای اشتغال‌زایی دیرآموز

گرچی با اشاره به تلاش‌های خانواده‌ها در راستای ایجاد اشتغال افراد کم‌توان ذهنی، گفت: «گام اول تلاش خانواده‌ها بر ایجاد صندوق مالی و خرید و فروش لوازم‌التحریر توسط فرزندانمان بود.»

او بیان کرد: «با پیگیری زیاد در ورودی ساختمان سرای

مهدیار عبدالمی

روزنامه نگار

گفت‌وگو

«برنامه‌ریزی برای اشتغال فرد اوتیستیک بالای طیف، باید از کودکی اتفاق بیفتد تا زمانی که او از این دوره عبور کرد و به بزرگسالی رسید ضرورت اشتغال جدی‌تر پیگیری و دنبال شود.» فرهاد سلیمانی، دبیر و مربی آموزش مهارت‌ها به کودکان استثنایی با اشاره به این مهم، در گفت‌وگو با «آتیه‌نو» بر آغاز برنامه‌ریزی برای اشتغال فرد اوتیسم از کودکی اشاره و بیان کرد: «پیگیری اشتغال بعد از دوران کودکی نه تنها نمی‌تواند به‌فرد دارای اختلال کمک چشمگیری کند بلکه بعضاً برای او چالش برانگیز و دغدغه‌آفرین می‌شود.»

اشتغال اوتیستیک، برنامه‌ای بلندمدت

این پژوهشگر حوزه معلولیت تأکید کرد: «اگر از کودکی به این مهم توجه شود در بزرگسالی رویکردهای خانواده و جامعه نسبت به اشتغال این افراد به معنای بیرون زدن از خانه نیست و به معنای واقعی اشتغال برای این عزیزان تحقق می‌یابد.» سلیمانی افزود: «بسیار دیده شده که درمانگرها از این کودکان ربات‌هایی می‌سازند و به محض آشنایی و افزایش شناخت این کودکان با شرایط ذهنی درمانگر، نه‌تنها خشم زیادی در درون آن‌ها انباشته می‌شود بلکه متأسفانه جامعه‌ستیزی نیز در آن‌ها شکل می‌گیرد. بعضاً این کودکان با اجتماع مقابله به مثل کرده و سعی‌شان بر تنبیه اجتماع و خانواده‌متم‌رکز می‌شود.» او ادامه داد: «مهم است که در راستای ایجاد و تقویت همدلی اجتماعی در این کودکان، بیش از آن چیزی که فکر می‌کنیم صوری به خرج دهیم و سعی کنیم ملاطفت بیشتری داشته باشیم.» این